D·N
28/7 1947

Omflyttning av byggarbetare

När statsrådet John Ericsson på lördagen talade om beskärningar av byggnadsverksamheten var det jämnt ett år sedan han första gången var inne på ämnet. Den gången hade regeringen nyligen slagit igenom ett extra stort antal tillstånd för bostadsbyggen, och hr Ericsson satte som sitt riktmärke att hålla uppe bostadsproduktionen och utbyggnaden av industrins förmåga att leverera konsumtionsvaror — det var de långsiktiga investeringarna i verkstäder, kommunikationer och andra offentliga anläggningar han då ville ställa tillbaka. Från några håll, och särskilt av Bertil Ohlin i hans valkampanj, invändes genast att rangordningen mellan olika slags byggnadsföretag inte kunde bestämmas så schablonmässigt och att hela investeringsbegränsningen måste göras betydligt mer ingripande, om den skulle få behövligt inflytande på den samhällsekonomiska balansen. Nu har regeringen på detta avsnitt av fronten mot inflationen sent omsider bestämt sig för åtgärder som lovar effekt, snärtsam men nödvändig effekt.

Vad hr Ericsson hade att säga i lördags var inget nytt beträffande restriktionernas inriktning. Nya var däremot de konkreta upplysningarna hur många byggnadsarbetare det är som väntas bli fristående från sin nuvarande verksamhet och vart regeringen tänker sig att de helst borde flyttas över. Summan 23.000 man nämnden, med metallindustrin som mottagare för 15.000 och byggnadsämnesindustrin för 5.000. Givetvis var det inte tal om tvångsöverflyttning, och därför framställdes inte heller siffrorna som något annat än möjligheter som myndigheterna önskar befordra. Hur skall det gå till?

Alla vet att en betydande del av dem som nu arbetar vid byggena för något år sedan hade anställning inom industrier där bristen på arbetskraft blivit särskilt besvärande. Statsrådet Ericsson är övertygad om att dessa färska tillskott till byggarbetarkåren i första hand skall bli fristående från byggena när dessa beskärs och att det skall förefalla naturligt för de fristående att söka sig återtill sådana jobb som de hade innan byggnadshaussen släpptes igenom. Av vissa kommentarer till LO-chefen Strands Orebrotal synes framgå att de bestämmande också funderar på att stimulera överflyttningen eller återflyttningen genom något slags premiering. Om byggnämnarna och byggnadsfackföreningen lämnar sin medverkan genom att inte hålla kvar någon för den tillfälliga byggsysslorna överflödig arbetskraft, bör det bli möjligt för myndigheterna att nå småningom få fram en utflyttning av den storleksordning de avser. En premiesystem bör sedan kunna kanalisera in en stor del av de fristående dit där de bäst behövs. Det är att märka att det därvid är frågan om industrier som för närvarande inte helt kan utnyttja sin maskinella kapacitet på grund av bristande arbetskraft — Svenska Dagbladets anmärkning att överflyttningen skulle behöva kompletteras med en svårrealiserbar maskinell upprustning förefaller tillkommen i en alltför pessimistisk sinnesstämning.

Om således den Ericssonska omflyttningsplanen förefaller att genomförbar förtjänar den också uppmärksamhet ur en vidare synpunkt än investeringsministerns, ville anlägga i sitt Malmötal. Det är ett obestridligt faktum att byggnadsverksamheten sugit till sig arbetskraft från andra håll, därför att den betalar bättre. En återflyttnings verkningar måste då framträda också på ett annat område än produktionsresultaten. I första hand på den mod enkla metoder räkna sig till en viss minskning av de sammanlagda arbetslönerna. I andra hand måste uppåttrycket på lönenivån förvagas i de branscher som får nämnvärd återströmning från byggbranschen. Även om det kalkylerade underskottet på arbetskraft inom industrin är många gånger större än de 23.000 man som det här är fråga om, kan man vänta sig en åtminstone tillfällig minskning av den högt uppdrivna konkurrensen om armarna och därmed en minskad benägenhet hos arbetsgivarna att vara sig betala mer än avtalsenliga löner eller att ge efter vid förhandlingarna om nya löneavtal. Statsmakterna kan således räkna med en viss ändring av den mentalitet hos industrin som tagit sig uttryck i dess recept mot inflationen: sug in den överflödande köpkraften genom ett stort budgetöverskott, eftersom vi för närvarande inte är i stånd att hålla mot köpkraftsökningen på lönefältet.

Naturligtvis är det inte populärt i enkel mening att motverka inflationstrycket genom att skapa partiell arbetslöshet inom ett viktigt fack. Det är särskilt känsligt att göra det i byggnadsfacket, där rader av trängande uppgifter står i kö. Kampen mot inflationsfaran och för de mångas realinkomst är emellertid av överhängande vikt. Att regeringen lätt sitt vanstyre fortgå alldeles för länge får icke hindra att en riktig ehuru begränsad åtgärd från dess sida ges allt stöd från den opinion som tidigt och energiskt krävt en väsentlig omläggning av den ekonomiska politiken till värn mot penningvärdets urholkning.

Sedan 1917 års revolution

har den kryska propagandan i stort sett utvecklats i "nationell" riktning, dvs. den världsrevolutionära synpunkten har fått vika för den fosterländska. Ett intressant bevis härför — och ett gott exempel på s. k. propagandaanalys — ger en amerikansk statsvetenskapsman, Harold D. Lasswell, i ett nyligen utkommet arbete (World politics faces economics). Såsom nedanstående diagram klargör, har under tiden 1918—1943 de "nationella" uttrycken i 1 majmanifesten stadigt vunnit på de "revolutionära" uttrycknens bekostnad:

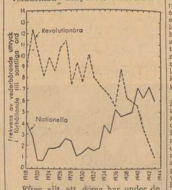

Efter allt att döma har under de senaste åren tendensen vänt. Med den skärpta motsättningen till västmakterna och uppvärderandet av statsk satellitpartier i en rad europeiska länder har den världsrevolutionära linjen fått större betydelse. Nationalism och internationalistisk marxism synes nu vara mera fast förenade i propagandan än någonsin tidigare. Och den världsrevolutionära tanken är icke — såsom för tjugufem år sedan — modifierad av respekt för andra folks nationella känsla.

PRESSGRANNAR

Skeppsredare Erik Wetters avsägelse av förstakammarmandatet är en ny påminnelse om hur svårt det blivit för aktiva företagare att förena sitt yrke med riksdagsuppdraget. Göteborgs-Posten (fp) karaktäriserar fallet:

Hr Wetter har politiskt påbrå, är livligt intresserad av samhällsfrågorna, har fått en ensaklende god start i riksdagen och gjort sig bra. Men efter två år har han mäst konstatera att det inte går att vara både företagare och riksdagsman.

Svenska Orient Linien har utvecklats väldigt och fått stora intressen i alla delar av världen. Det är beklagligt att hr Wetter lämnar riksdagen. Han var en representant för näringslivet i allmänhet och för aktiepartien och Göteborg i synnerhet.

Expressen (fp) erinrar om de nämnat föregående exemplen:

Sak samma har det ju tidigare varit med de folkpartistiska representanterna Ericsson i Alvesåberg och De Geer på Lenjeåsre. Att svårt fallet kan endast beklagas och det vore lyckligt om en förändring av riksdagsarbetet kunde underlätta för näringslivsrepresentanter av hr Wetters typ att sitta i riksdagen.

Att de stora företagens chefer lämnar riksdagen är en speciell sida av riksdagsmännens fortskridande förvandling till yrkespolitiker. Att det står kvar så pass många "hantbukare", "fabrikörer" och "arbetare" i kammarkatalogerna skall inte förvilla — de flesta av dessa har efter några riksdagsår ingen annan sysselsättning inom det uppgivna yrket än organisationsuppdrag. I viss mån är denna utveckling både nödig och nyttig. Med vår tids omfattande statsverksamhet måste riksdagen helt enkelt ha en stamtrupp av medlemmar som kan ägna sig nästan helt åt det löpande arbetet där samt att förbereda och fullföja partimotionerna. Men om allvarligt till att någon avsevärd del av de 230 kammarledamöterna också skall representera personliga och aktuella erfarenheter från väsentliga yrkesområden, då får man lov att försöka organisera om riksdagsarbetet så att deras länge och ihållande Stockholmsesejour byts ut mot kortare besök för en serie viktiga utskottssammanträden eller ett par sammanhängande debattdagar i kammarna. Kommunikationsteknikern ligger numera något som helst hinder i vägen för en sådan arbetsordning.

Den senaste spionaffären i Stockholm har varit innehållet i vanligt dunkel. Det enda kommunikérna visat är att det hela haft tämligen små dimensioner — något nämnvärt underlag för kommunistpressens och några andra tidningars sensationsreportage har baltiska exilregeringar har inte kommit fram. Tonen och tendensen i dessa inlägg har emellertid mött en befogad gensaga i Arbetarbladet (s):

Såvitt vi kan erinra oss har nationell-s frihetsrörelser inte tidigare av den svenska allmänheten betraktats som direkt brottslig. De har tvärtom mötts med stark sympati. Man behöver bara nämna Polen och Finland för att finna sig övertygad om att vi inte alltid i det förflutna lakttagit den minutiösa neutralitet vår nuvarande regering synes, som nu för tiden anses vara den enda stridyd som kan rekommenderas vårt svenska folk.

Men nu är det fråga om balterna och deras tre små stater, som med våld och svek inkorporerats i en "större gemenskap".

Man förstår mycket väl att de som makten har — och även deras tjänstvilliga drabanter — garna vill ernära balterna om den gamla goda levnadsregeln: Det är ej nog att vara hängd, man skall ock bygglas vara! Man förstår även att vår lilla "torparstat" — som hemmakommunisterna förr i tiden brukade uttrycka sig — kan finna det lugnast att ha ett politiskt organ, som kan hålla ögonen på oc baller som inte utan vidare vill finna sig i att vara fråntända sitt fädernesland.

Sedan är det emellertid säkerligen slut med den fridsälskande svenska allmänhetens förmåga att "förstå". Vare sig det av opportunt eller inte kommer vi inom att vägra balterna var livliga sympati. De har samma rättmätiga anspråk som varje annat folk att kampa för sin rätt — och om någonsin ännamärkt hedgar medlen är det väl just i deras situation.

Vi stack för några år sedan inte under stol med våra starka sympatier för de av nazisterna i Tyskland undertryckta folkens frihetsstravanden, ajutar sanningsgivaren Gösvie. Vi skrev med en ganska mal god svensas tradition om vi förbleo kallsinniga när andra folk försöker hävda sin rätt gentemot en annan våldsmakt.

Överrörligheten på arbetsmarknaden är mycket skälig ur effektivitetssynpunkt, men man måste inte för den skull glömma de positiva sidorna, betonar tidningen Arbetet (s) efter att ha erinrat om nar statsmarn stänsiige förtunde i den gamla onda tiden var en flykt undan ovanet mot hoppet om något bättre:

Utan tvivel är även den nu aktuella överrörligheten en fakt efter något bättre. Om en ung metallarbetare, som t. ex. genom en yrkeskurs fått fotten eller rent av kärt leken till yrket väckt, blir så placerad att hans ordg. utnikt är att är efter är nöja sig på ett eller ett par enformiga arbetstempon, ger sig ut för att söka något annat, något bättre, något mera lockande och mindre själsdödande, så kan man sammanfattningen inte förvåna sig däröver. Det skulle kunna anses mer förvånande om han inte gjorde det.

På grund av den specialisering som allmänt pågår inom metallindustrin och många andra industrier, exempelvis möbelindustrin, beklädnadsindustrin osv., blir det för och fler arbetare som yrkesmässigt sett förvandlas till robotar, vilka till på köpet måste utföra sina enformiga och själsnördigande arbetsuppgifter under ständig forcering. Den som vill lära sig eller redan lärt sig något annat och mindre själsnördande prövar möjligheten att lära eller utnyttja vad han lärt på någon annan arbetsplats. Han blir oftast besviken och så flyttar han igen till dess han lärt sig tillgnera eller i bästa fall nått vad han eftersträvat.

Detta om de individuella orsakerna. Och effekten i det enskilda fallet?

Det räknar för det mesta med lyckade, också har något gott med sig, nämligen den vidsträckta erfarenhet, som alltid blir till gagn för kunskapsmängden, den vidgade insikten om översiktens rörande industrins möjligheter i olika avseenden, och inte minst väsentligt också utsikt att till sist rätt person kommer på rätt plats. Det gäller framförallt de kvalificerade arbetarna men kan också i betydande omfattning gälla temporbetarna.

Till slut räknar den citerade tidningen med att överrörligheten skall visa sig ganska snabbt övergående och kvarlämna vissa nyttiga minnen:

Till dessa får man räkna företagsledarnas genom överrörligheten ökade insikt om att industriarbetarna inte bara är maskiner utan människor med anspråk, inte bara på rimlig lön, utan också på sådana arbetsvillkor i övrigt, som skapar ökad trivsel och arbetsglädje och därigenom ett bättre samarbete av personligt ansvar.

Det är lätt att plocka ut "pedagogiska synpunkter" i den återgivna skildringen. Men den är i sin helhet en hälsosam motvikt till ensidiga klagorop över förlorande arbetstimmar. Och framför allt har Axel Uhlén som vanligt gett ett gott uttryck för frihetskänslan inom arbetarleden.

Idealisk turistguide

INGMAR FRÖMAN: Besök på Stora Karlö.

Bokförlaget Svensk Natur. Pris 3 kr.

DET HAR SKRIVITS åtskilligt om Stora Karlö, ön utanför Blekinges kust, som 1741 när Linné under sin gotländska resa gjorde strandhugg på den. Forskarn har forskat inte minst under det senaste halvseklet och givit fängslande aspekter på detta skyckte mark, som genom sin säregna art alltjämt fascinerar som knappast något annat ställe, nämligen genom både dess rika flora och fauna. Tillför har fått vara med på ett hörn ibland — har också gjorts litet då och då, senast i våras av bohuslänningen fotografen Nils J. Nilsson, som, som efter några besök på de båda första kända på magen för att i ett verk utstyrd och påkostad volym upprätta som monograf. Det var ett arbete med viss förtjänst, där en alltmer växande fällen, vil inlåst text interfolierade en följd av delvis goda fotobilder. Ingmar Frömans Stora Karlö-vägvisare är mycket mer anspråkslös i sitt framträdande. Som titeln säger är den närmast avsedd att vara en handledning för de tusen besökarna som varje sommar vallfärdar till de klassiskt skrivna marknerna, men författaren har inom ramen inte kunnat dölja att han vet mer och efter decenniers inlevelse känner starkare för sin Stocö än kanske någon annan i det här landet. Och han vet konsten att redovisa vad han vet och känner. Alla sakuppgifter får man sig serverade på ett förtecknligt sätt — inte minst notera i anslutning till kartan ger en utmärkt klar och redig topografisk orientering över den alla märkvärdigheter. Och introduktionen, ja, den andas mitt i all sin sakl ighet just den där förtrolsefulla som måste gripa både läsaren och läsd.

Efter läsningen av Frömans lilla bok är man också rätt övertygad om att ingen bättre än han skulle kunna skriva den verkliga monografin över Karlskrona. I sitt besök på Stocö är han inne på den rätta vägen. Ett bättre betyg kan väl knappast ges en enkel guide för turister.

G. Lst

Dröm och handling hos Masefield

ETT FARTYG på väg söder ut med alla segel satta, med en vit skumrand vid bogen och en lätt lutning på skrovet är en syn av hjärtknipande skönhet", säger John Masefield i sin första roman "I Spanska sjön", som i original hette "Captain Margaret" och nu efter 39 år översatts till svenska (Fahlcrantz & Gumaelius, 5: 50). Han fortsätter: "Man borde låta sig nöja med detta — att se och njuta — för skönhet är i sig själv nog." Masefield gör det långa stycken: han beskriver med försäkelse "Broken Hearts" gång över gnistrande vidder, han njuter av kåvattnets virvlar, genomlyssa av månsken eller purpurrade av solnedgången, han lyssnar till sjöfigurnas liten, och när fartyget närmar sig land, ser han vinddrivna fjärilar, vita och blå, så sig ner på relingen och dikt "för att dö, likt krombäd från ett blommande fruktträd om våren").

Man kommer romantikern Masefield ganska nära in på livet i denna bok. Den berättar om hur en drömmare, en fantasimänniska och poet, lider skeppsbrott därför att han ej är skapad för handling.

Teckningen av kapten Margaret, som någon gång i 1700-talets begynnelse seglar till Sydamerika för att skapa en brittisk idealkoloni på Samhalloerna, saknar inte sina mycket banala drag. Han presenteras som en man som "offrat sina bästa år på den obesvarade kärlekens altare", och i detta läge förfogar han över en välkänd apparition: redan vid 40 år gråspränt här och mantligt vuckra men djupt markerade anletsdrag. Det försvårar honom stundom att den kvinna han älskar är godhetens gudomliga idé i jordisk gestalt, ibland ser han den höga Sanningen strāla ur hennes ögon, och åsynen av denna kvinna fyller honom med skapande inbillningskraft. Detta är ju ungefär Kottebue och en nypa riddarroman, men kapten Margaret är lyckligtvis inte lika svulstig alltigenom.

Han brinner av en önskan att uträtta något gott för människornas skull, och det är därför att en romantisk längtan bort till något annat, till nya världar med okända mysterier. Men han saknar den deciderade handlingsmänniskans rättframma, helst lite brutala kraft. När äventyren skall börja känns verkligheten honom fadd, därför att den inte motsvarar vad hans fantasi väntat sig. Han kan falla i hänryckning inför en naturens skönhetssyn och är färdig att ge upp hela expeditionen bara för att få stanna och njuta. Han har återigen och återigen dragits av det fullkomligt som skulle bli hans om han lyckades. Han kan ställa sig vid relingen och analysera de själsegenskaper som sjömännen blottar i sitt sätt att ro: han tänker för mycket, och det värsta är att han tänker på att han tänker för mycket. Vad som till sist stjälper hans företag är hans idealitet. Han tror på den mänskliga godheten och är oförmögen att avslöja Calibbanaturer; sådana stötter honom i förvåtvet. Han blir förrådd av sin tolk Stukely vid framkomsten till den av spanjorerna behärskade ön Trinidad, han kommer tillbaka med vapen i hand, men blir denna gång övergiven av sina kompanjoner, som förvandlar det högtflygande företaget till en orgie av mord och plundring. Kapten Margaret känner sig vada i vanära och skam, förlorar all illusioner, en drömmare och konstnär vilse i människornas värld.

Utan tvivel har Masefield i detta delvis mycket känsliga porträtt diktat in åtskilligt av sig själv, även om han som Kerfol alltsedan den sensationella förebild: Sir Walter Raleigh. Problemet är innerst det eviga om den konstnärliga intuitionens både möjligheter. Man kan antingen handla själv eller låta diktade personer handla i ett ställe, skilnen görs både dera. Masefield blev diktare, och Margaret borde ha blivit det.

Marsden, en av de befallhavaren på "Broken Heart", kapten Cammock. Han är handlingsmänniskan par excellence, vilhrsenade av ett ej aktivitet, och vars enda bekymmer i livet är att få rerätten avskuren för den händelse slaget skulle gå honom emot.

I övrigt sår personteckningen slint vad gäller de centrala gestalterna. Stukely är i sin monstruositet ändå som saknar varje spår av tragisk storhet, en fullkomligt ointressant figur. Kapten Margarets älskade liv senaste Olivia ter sig som en liten gås, när hon öppnar munnen, där inte olik andra älskade upphöjda jungfrustalter, som romanhjältar haft i uppdrag att se upp till.

Utanför det mörster av handlingar och viljor som Masefield ritar upp kring kapten Margaret finns det rott en stryrmne för hans konstnärliga berättarkonst, och dessa partier blir till sist bokens främsta behållning. Livet omborad skildras detaljrikt utan att det färgrika och plittoreska i den yttre kostymeringen, vars tidstrohet Masefield är ganska noga med, får dölja det råa och brutala i människornas sinnen. Det klara, rena, högmälda språket när "hårdkokta" effekter längt innan detta uttryck uppfunnits. "Vi kan inte undgå att vara ingrman och segelmakaren om vem som har de stiligaste benen är evenpelvis av styvt stycke tygstoffen komik. Man får höra en friisande frisk sjömansdialog, som påminner en om att Masefield själv varit sjöman i sin ungdom. Och man får uppleva spännande bataljer. Allt är inte bra, Masefield söker här ibland sin stil, men länga stycken är berättaren i sitt esse.

Nils Fredriksson har gjort en bra översättning och skrivit en kort levnadsteckning över Masefield.

T. Hts

OCTAVE AUBRYS SISTA HISTORIEVERK

OCTAVE AUBRY: Franska revolutionen. Skoglunds. Pris 17:50.

OCTAVE AUBRY hade nyss valts till ledamot av Franska akademin, men ännu ej hållit sitt inträdestal när han för en tid sedan avled. Han hade debuterat som författare av historiska romaner, vilka dock icke överflyttats till vårt språk. Ihågkommas bör "La heroïne des femmes" (Damernas kortparti), med motiv från brunnaikeruppen, vilken han med historiens finess tolkar som vänerdigen en fruntimmersintrig. Från sarvak sympunkt är boken av intresse, eftersom två anmärkar till vårt kunghus, Josèphine de Beauharnais och Désirée Clary, dvs. fruarna Bonaparte och Bernadotte, däri spelar huvudroller — för övrigt ett mycket sannolikt uppsåg.

Nu är ju den historiska romanen och historieskrivningen trots allt nära i släkt. Ja, t. o. m. den mest urkundsmässiga historieforskning innesluter på något sätt en psykologisk tolkning. Detta gäller naturligtvis i ännu högre grad också efter omständighetema växlande, grad om historieskrivningen. Ty ej blott i fråga om biografin, utan även berträffande sociologiska sammanhang och praktiska händelseförlopp måste psykologin, dvs. den historiska människokunskapen, läggas till grund för en rekonstruktion, eftersom de konkreta fakta alltid är mer eller mindre ofullständiga.

När Octave Aubry tog steget över från den historiska romanen till historieskrivningen ägnade han sig med sund känsla av sin styrka och sin begränsning åt biografin, där kravet på psykologisk insikt är störst och där summan av kända fakta endast är en värdelös notissamling, om de ej kombineras med sovrande människokunskap. Efter den mer anspråkslösa skissen av Marie Walewska följde breddare skildringar från Napoleonepoken — "Konungen av Rom", "Napoleon som människa", "Andra kejsardömet", "Kejsarinnan Eugénie" samt, den mest monumentala av dem alla, "Sankt Helena", samtliga översatta till svenska och välbekanda för vår publik. Aubrys metod är en annan än den som utmärker den andre kände moderne franske personskildraren, Georges Lenotre. Medan denne med stöd av arkivfynd eller specialstudier nerendela ger intima bilder i litet format, vilka dock ofta är typiska för miljö och tid, väljer Aubry centralgestalter, lägger upp dem i stort format mot bred och djup bakgrund och skisserar de stora sammanhang där de framträtt med ett mjller av staffagefigurer. Aubrys skildringskonst är betydande och hans kunskaper vidsträckta, ja, ibland — såsom i "Sankt Helena"-boken — närvidskält överlemande. Men han åsyftar onekligen ofta masverkan.

Annu mera än i fråga om Napoleonböckerna gäller detta om förelliggande bok av Aubrys hand. Även som föreliggande på svenska — den om franska revolutionen. De samhällshistoriska studier som en Albert Mathiez publicerat kommer exempelvis föga i betraktande. Bilden av Tysklens regerande upplösning är visserligen fängslande och inrymmer en mängd stoff som framskafvits av den senaste forskningen, men alltsammans är dock skisserat och rapsodiskt, och överbliicken är ej alltid klar. Men varje framställning bör ju bedömas efter sin grad och sin art, efter sina förtjänster och icke efter sina brister. Och Octave Aubrys revolutionshistoria har betydande förtjänster. Den är episkt på gammalt gott manner. Den berättar med klara och brio om det lössläppta, allmer kaotiska händelseförloppet. Den skildrar sig till dessa med en färgfrisk överskitsbilder av de kända storamtillfällena, les journées, sådana som Bastiljens fall, konungens överflyttning från Versailles till Paris, förbundstrefen på Marsfältet den 14 juli 1790 osv. Men Aubry målar även upp centralgestalterna med lyvande och realistiska färger. Mirabeau skildras sålunda som en missbildad jätte. Det sker med en naturalism som erinrar om Balzac — för övrigt ej enda gången då dennes gigantiska litterära förebilden Victor Hugo står framför tankarna.

Någon har beklagat att döden avbrutit Aubrys arbete med revolutionshistorien, när han avslutat framställningen av Jakobinernas angrepp med girondisterna, och att han ej fick tid att teckna Napoleons debut ur revolutionens allmäna sammanhang. Man kan emellertid säga att denna final överallt redan är i sikte i Aubrys revolutionsskildringar. Bakom dessa pa-

fondmålningar skymtar nämligen strukturen av Aubrys allmänna uppfattning av händelsernas gång — från kungadömets förvittring, över revolutionens krampaktiga försök att nå en arkimedisk punkt i sagt att Aubry längtifrån i revolutionen ser en befruktande nyskapelse i friheterna, jämlikheterna och broderskapets tecken. De stätliga rättighetsproklamationerna beledsagades av anarki och blodsdåd, folkhänförelsen följdes av skräcken.

Nils Forssell

Litterära notiser.

GOD REKLAM för svensk litteratur gör Neue Freie Presses förre chefredaktör Ernst Benedikt, som nu är bosatt i Syrige, i den österrikiska veckotidningen Die Presse. Han går igenom åtskilligt och anser sig här, liksom i de övriga nordiska länderna, ha funnit "en mäktig rikedom av talangerli. Det vore, anser han, en god idé för österrikiska förlägare att följa med och göra nordisk litteratur känd på kontinenten. *Från Lagerlöfstats "Dvärgen"* är den bok dr Benedikt mest har fäst sig vid; den påminner honom om Conrad Ferdinand Meyer. *Sylvind Johnsons* Kriloserie står i denna framställning också i första rummet; den jämföre med Proust, men också med den egendomligt nyktra och torra luften hos André Gide.

Till dem författaren har fäst sig vid hör också *Olle Hedberg*; hans förmåga att med enkla medel förändliga en psykologisk utveckling prisas, liksom hans sparsmakta precision och fullfändade samförfarighet. *Frans G. Bengtsson* har rost dr Benedikt, men han tycker att humorn hos honom emellanåt drivs vil långt och att han saknar vad Nietzsche kallade för distanssens patos: *Gustaf Hellstens* familjeskildring och författare hos vilken handlingen spelar liga roll; men skildrarens utomordentliga lugn, beskrivningens klarhet och fakticitet, adjektivens underbara ekonomi utgör ett utmärkt medel för dramatisk verkighet.

Det är alltså ganska träffande karakteristiker. Dr Benedikt tillägger bland annat att det knappast finns någon tyrk författarna med en sådan klev folklighet som *Moa Martinsons* och att *Moberg* är den blodfullaste begåvningen bland armodets diktare.

*

OCKSÅ DET LYRISKA fyrtiåret har författaren gått igenom; ingående överraskande finner han *Erik Lindegrens* vara. den mest betydande representanten för denna grupp "av extatiker om lätet sina rapsodier strömma fram utan vermodt och rim, utan mycken hänsyn till genomsnittslässarens smak och uppfattning".

Lindegren håller just nu på att gruppera samman en ny diktsamling, som kommer i höst. Den får den dubbetsydiga titeln "Sviter", och det torde bli mer svårtillgänglig boken än de hittinom utan väg", musik både i betydelsen ords välljud och en annan, en som hänför sig till diktens rytm, byggnad och gruppering och påminner om att Lindegrens farfar var en framstående kontrabasvirtuos. I senaste numret av Semm finns det en dikt av Lindegren som heter Pastoral och som är ett av de bästa jag hittills läst på länge. Så när som på fem ord i en svårbegriplig sammanställning har den kanna tillfalla den tänkande genommittälsaren; det är ett verkligt vackert stycke morgonmusik av en något franskimpressionistisk klangverkan.

(Det finns också andra lärvärda ting i numret: en novellett av *Gösta Höglund*, som är så lik Hjalmar Söderberg som någonting kan vara i år, och en fin liten dikt av *Lars Englund* om en flicka med vithleka blåklockor till brist.

*

I NORGE vänter man sig till hösten en en del nya böcker av intresse. *Sigurd Hoel* skriver på en roman som lär bli stora utsikter att bli färdig. och *Sigurd Evensmo* är klar med en bok. *Gabriel Scott*, som nu är 73 år, har också skrivit en ny roman. *Wildenvey* och *Terjei Vesaas* kommer med diktsamlingar, och *Haldor Aulie* har gjort hundra bilder till en ABC-bok som förlaget väntar sig mycket av; här den inte "motsitt med glede av de yngste, så må det vere noe galt med oss".

*

DET SKULLE VARA roligt att veta hur många amerikanska studenter som för närvarande läser svenska vid universitet och colleges i USA. Antalet påstås vara högre nu än någonsin, och en översikt som har sammanställts av Augustanasynoden i den Bulletin styrker uppgift detta intryck. Vid University of California, där det finns en skandinavisk professur, donerad av American-Scandinavian Foundations Kalifornienavdelning, är det 60 studenter som läser svenska. Vid University of Washington i Seattle är antalet 100, vid Columbia University i New York 25, vid University of Chicago och Yale omkring 20 vardera. Vid mera svenskbetonade college — det finns fem större sådana i Amerika: Upsala, Gustavus Adolphus, Pacific Lutheran, North Park och Augustana — håller sig antalet svenskstuderande kring 60 vid vardera. Säkr man ihop dessa siffror — från förkriget —, som ju är långtifrån fullständiga, kommer man upp i över 500 studenter. Av dem är praktiskt taget alla vid de nämnda collegen av svensk-amerikanskt ursprung, men majoriteten av studenterna i svenska vid universiteten har varu ungdomar som inte har några släktkontakter med Sverige, utan läser språket därför att de av andra skäl är intresserade av landet.

T. J—n

Storsjökryssning av radioamatörerna

Från Dagens Nyheters korrespondent.

ÖSTERSUND, söndag.

En stolt farkost, s/s "Östersund", navigerade på söndagen runt Frösön med tre radioamatörer ombord. Turtygen på Storsjön är inte utrustade med radio i vanlig fall, men nu hade ett 15-tal radioamatörer begivit sig ut.

Anledn. med turen var att utforska de små sändarnas förmåga att hålla förbindelsen med radioamatörlägret vid Frösöterrat. Två sändare arbetade på 5 meters våglängd med 2 respektive 20 watt och en på 2,5 meter med cirka 1 watt. De watttsändaren höll kontakten längst, men ingen förmådde hålla förbindelsen under det 15-tal radiosamtärer begivit sig ut.

Avsikten med turen var att utforska de små sändarnas förmåga att hålla förbindelsen med radioamatörlägret vid Frösöterrat. Två sändare arbetade på 5 meters våglängd med 2 respektive 20 watt och en på 2,5 meter med cirka 1 watt. De watttsändaren höll kontakten längst, men ingen förmådde hålla förbindelsen under hela resan. Detta beror inte enbart på de låga effekterna, utan även på de ultrakorta vågornas utbredningsegenskaper. Ultrakortvågarna pekar emellertid mot allt kortare våglängder, bl. a. på grund av tränderna på klotets vägen, varför speciellt försöken med 2,5 meters förbindelsen var särskilt intressanta. En liten hemgjord sändare lyckades verkligen hålla förbindelsen ända upp till cirka 10 km.

Det moderna Stockholm köper hos
Lasse PIRRA
Kungsgatan 48—vid Hötorget

Lätt
Läcker
Sommarmat

RALSTON CORN FLAKES
Köp Ralston Corn Flakes
— för smakens skull

KARLSTAD — semestermålet
Värmland visar
Sommarens SUCCÉUTSTÄLLNING pågår t. o. m. 10/8
Första månaden besökt av nära 100.000 personer

© Tingstensamlingen Publicerad med tillåtelse av Dagens Nyheter AB.